

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO DĖL SUSITARIMO DĖL EUROPOS
SAJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ DVIŠALIŲ INVESTICIJŲ SUTARČIŲ
NUTRAUKIMO RATIFIKAVIMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo dėl Susitarimo dėl Europos Sąjungos valstybių narių dvišalių investicijų sutarčių nutraukimo ratifikavimo (toliau – Ratifikavimo įstatymas) projekto tikslas – ratifikuoti 2020 m. gegužės 5 d. Briuselyje priimtą Susitarimą dėl Europos Sąjungos valstybių narių dvišalių investicijų sutarčių nutraukimo (toliau – Susitarimas).

Lietuvos Respublikos vardu šį Susitarimą pasirašė Lietuvos Respublikos nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė, Lietuvos nuolatinė atstovė Europos Sąjungoje Jovita Neliupšienė.

2020 m. rugpjūčio 29 d. Susitarimas įsigaliojo Danijai ir Vengrijai, pirmosioms atlikusioms atitinkamas vidaus procedūras pagal Susitarimo 16 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad Susitarimas įsigalioja praėjus 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kurią depozitaras gauna antrąjį ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentą.

Vadovaujantis Susitarimo 16 straipsnio 2 dalimi, kiekvienai Susitariančiajai Šaliai, kuri ratifikuoja, priima ar patvirtina Susitarimą po jo įsigaliojimo pagal 1 dalį, šis Susitarimas įsigalioja praėjus 30 kalendorinių dienų po dienos, kurią tokia Susitariančioji Šalis deponuoja savo ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentą. Teikiamo Ratifikavimo įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas procedūras, būtinas Susitarimui įsigalioti Lietuvoje, nes Susitarimas, pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio pirmosios dalies 6 punktą, yra ratifikuotina tarptautinė sutartis.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Ratifikavimo įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Teisės ir tarptautinių sutarčių departamento (direktorius Andrius Namavičius, tel. 8 706 52533) Tarptautinių sutarčių skyriaus (vedėja Ingrida Bačiulienė, tel. 8 706 52910, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) antroji sekretorė Ieva Kirkaitė (tel. 8 706 52522, el. p. ieva.kirkaite@urm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Iki šiol Europos Sąjungos vidaus investicijų skatinimo ir apsaugos santykius reguliavo Europos Sąjungos valstybių narių sudarytos dvišalės investicijų skatinimo ir apsaugos sutartys (toliau – ES vidaus dvišalės investicijų sutartys), kurios, įsigaliojus šiam Susitarimui, nutraukiamos, įskaitant ir jose įtvirtintas Laikinojo galiojimo sąlygas (*Sunset Clauses*).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Susitarimu siekiama atsižvelgti į 2018 m. kovo 6 d. ES Teisingumo Teismo *Achmea* byloje (C-284/16) priimto sprendimo teisinės pasekmės visoms ES vidaus dvišalėms investicijų sutartims. Minėtoje byloje ES Teisingumo Teismas nustatė, kad investuotojų ir valstybių arbitražinės išlygos ES vidaus dvišalėse investicijų sutartyse nėra suderinamos su ES sutartimis ir dėl to negali būti taikomos po dienos, kurią paskutinė iš ES vidaus dvišalės investicijų sutarties šalių tapo ES valstybe nare. ES vidaus dvišalių investicijų sutarčių investuotojų ir valstybių arbitražinės išlygos daro neigiamą poveikį ES sutartyse įtvirtintai teisių gynimo priemonių sistemai, tad kyla pavojus Sąjungos teisės autonomiškumui, veiksmingumui, viršenybei ir tiesioginiam poveikiui bei gali pažeisti valstybių narių abipusio pasitikėjimo principą. Taikant tokias išlygas pažeidžiama SESV 267 straipsnyje nustatyta prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra, o tai nesuderinama su lojalaus bendradarbiavimo principu.

Europos Sąjungos valstybės narės, tarp jų ir Lietuvos Respublika, 2019 m. sausio 15 ir 16 d. Briuselyje pasirašydamos Valstybių narių vyriausybių atstovų deklaracijas dėl Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Achmea* teisinių pasekmių ir investicijų apsaugos Europos Sąjungoje, įsipareigojo nutraukti visas tarp jų sudarytas ES vidaus dvišales investicijų sutartis daugiašalės sutarties pagrindu arba dvišaliu sutarimu, jei bendrai pripažįstama, kad tai būtų tikslingiau.

Sudarius šį Susitarimą bus nutrauktos Lietuvos Respublikos dvišalės investicijų skatinimo ir apsaugos sutartys su Belgijos ir Liuksemburgo ekonomine sąjunga, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Kroatija, Latvija, Lenkija, Nyderlandais, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovėnija, Vengrija ir Vokietija. Kadangi Austrija, Suomija ir Švedija nepasirašė šio Susitarimo, Lietuvos Respublikos dvišalės investicijų skatinimo ir apsaugos sutartys su šiomis valstybėmis bus nutraukiamos atskirais dvišaliais susitarimais apsikeitus notomis.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Ratifikavus Susitarimą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Numatoma, kad Ratifikavimo įstatymas tiesioginio poveikio kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Ratifikavimo įstatymo įgyvendinimas nepadarys neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai, nes Europos Sąjungos investuotojų teises bendrojoje rinkoje saugo Europos Sąjungos teisės aktai, pagal kuriuos ekonominę veiklą galima vykdyti ir plėtoti visose valstybėse narėse. Investuotojai savo teises gali įgyvendinti nacionalinėse administracinėse institucijose ir teismuose pagal nacionalines procedūrinės taisykles, skirtas toms teisėms veiksmingai apsaugoti.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Ratifikavimo įstatymą, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Ratifikavimo įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Ratifikavimo įstatymo projekte nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Ratifikavimo įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant įgyvendinti Susitarimo nuostatas Lietuvos Respublikoje, priimti naujų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Ratifikavimo įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Ratifikavimo įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekte vartojami žodžiai pagal Europos žodyną „Eurovoc“: Europos Sąjunga, valstybės narės, investicijų sutartys, investicijų apsauga, ratifikavimas.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Užsienio reikalų ministerijos
kanclerė
Jovita Neliupšienė

Andrius Namavičius
Teisės ir tarptautinių sutarčių
departamento direktorius